

تکلیف نهم درس شناسایی الگو

وحید ملکی
شماره دانشجویی: ۴۰۳۱۳۰۰۴

۲۹ آذر ۱۴۰۴

سؤال ۹

الف- تعداد پارامترهای شبکه

در این شبکه عصبی، پارامترها شامل وزن‌ها و بایاس‌ها هستند. طبق صورت سوال، بایاس‌ها نیز به عنوان پارامتر در نظر گرفته می‌شوند (که در ابعاد بردارهای ورودی گسترش یافته لحاظ شده‌اند).

• لایه اول (ورودی به پنهان):

- تعداد ورودی‌ها (تصویر مسطح شده): $64 \times 64 = 4096$.
- از آنجا که بردار ورودی x گسترش یافته است (شامل بایاس)، طول آن برابر است با $4096 + 1 = 4097$.
- تعداد نرون‌های لایه پنهان: 1024.
- ابعاد ماتریس وزن V برابر است با 1024×4097 .
- تعداد پارامترهای این لایه:
 $1024 \times 4097 = 4,195,328$

• لایه دوم (پنهان به خروجی):

- خروجی لایه پنهان h نیز گسترش یافته است. تعداد نرون‌های پنهان 1024 است، بنابراین با احتساب یک بایاس اضافی، طول h برابر 1025 می‌شود.
- تعداد نرون‌های خروجی: 2 (زاویه فرمان و سرعت).
- ابعاد ماتریس وزن W برابر است با 2×1025 .
- تعداد پارامترهای این لایه:
 $2 \times 1025 = 2,050$

• مجموع کل پارامترها:

$$4,195,328 + 2,050 = 4,197,378$$

بنابراین، این شبکه در مجموع دارای 4,197,378 پارامتر قابل آموزش است.

ب- ابعاد ماتریس‌ها و بردارها

با توجه به توضیحات سوال و بخش قبل، ابعاد به شرح زیر است:

• x : بردار ورودی گسترش‌یافته (شامل 4096 پیکسل + 1 بایاس).

of Dimensions $x : 4097 \times 1$

• V : ماتریس وزن‌های لایه اول (اتصال ورودی به پنهان). تعداد سطرها برابر تعداد نرون‌های پنهان و ستون‌ها برابر ورودی گسترش‌یافته.

of Dimensions $V : 1024 \times 4097$

• g : ورودی خالص لایه پنهان ($g = Vx$).

of Dimensions $g : 1024 \times 1$

• h : خروجی لایه پنهان گسترش‌یافته (شامل خروجی تابع فعالیت + 1 بایاس).

of Dimensions $h : 1025 \times 1$

• W : ماتریس وزن‌های لایه دوم (اتصال پنهان به خروجی). تعداد سطرها برابر تعداد خروجی و ستون‌ها برابر خروجی پنهان گسترش‌یافته.

of Dimensions $W : 2 \times 1025$

• $\hat{y}$ و y : بردار خروجی شبکه و خروجی مطلوب.

of Dimensions $\hat{y}, y : 2 \times 1$

ج- مشتق تابع هزینه نسبت به W_{ij}

تابع هزینه عبارت است از:

$$J = \frac{1}{2} \|y - \hat{y}\|^2 = \frac{1}{2} \sum_{k=1}^2 (y_k - \hat{y}_k)^2$$

می‌دانیم که $\hat{y}_i = \sum_m W_{im} h_m$ (سطر i -ام ماتریس W ضرب در بردار h).
برای محاسبه $\frac{\partial J}{\partial W_{ij}}$ از قاعده زنجیره‌ای استفاده می‌کنیم:

$$\frac{\partial J}{\partial W_{ij}} = \frac{\partial J}{\partial \hat{y}_i} \cdot \frac{\partial \hat{y}_i}{\partial W_{ij}}$$

مرحله اول (مشتق هزینه نسبت به خروجی):

$$\frac{\partial J}{\partial \hat{y}_i} = \frac{\partial}{\partial \hat{y}_i} \left(\frac{1}{2} (y_i - \hat{y}_i)^2 \right) = -(y_i - \hat{y}_i)$$

مرحله دوم (مشتق خروجی نسبت به وزن):

$$\frac{\partial \hat{y}_i}{\partial W_{ij}} = \frac{\partial}{\partial W_{ij}} \left(\sum_m W_{im} h_m \right) = h_j$$

بنابراین:

$$\frac{\partial J}{\partial W_{ij}} = -(y_i - \hat{y}_i) h_j$$

د- مشتق تابع هزینه نسبت به ماتریس W

با توجه به رابطه به دست آمده در بخش (ج)، عنصر (i, j) ماتریس گرادیان برابر است با ضرب اسکالر خطای خروجی i در ورودی j (از لایه قبل). به فرم ماتریسی، این عبارت برابر است با حاصل ضرب بردار ستونی خطا در ترانزاده بردار ورودی لایه (برداری h). اگر بردار خطا را $e = y - \hat{y}$ در نظر بگیریم:

$$\frac{\partial J}{\partial W} = -(y - \hat{y})h^T$$

بررسی ابعاد:

$$(2 \times 1) \times (1 \times 1025) = 2 \times 1025$$

که دقیقاً برابر ابعاد ماتریس W است.

ه- مشتق تابع هزینه نسبت به V_{ij}

وزن V_{ij} ورودی x_j را به نرون پنهان i متصل می‌کند. مسیر تاثیرگذاری به صورت زیر است:

$$V_{ij} \rightarrow g_i \rightarrow h_i \rightarrow \hat{y} \rightarrow J$$

از قاعده زنجیره‌ای استفاده می‌کنیم. از آنجا که تغییر در h_i روی تمامی خروجی‌های $\hat{y}_k$ تاثیر می‌گذارد، باید روی k جمع ببندیم:

$$\frac{\partial J}{\partial V_{ij}} = \sum_{k=1}^2 \left(\frac{\partial J}{\partial \hat{y}_k} \cdot \frac{\partial \hat{y}_k}{\partial h_i} \right) \cdot \frac{\partial h_i}{\partial g_i} \cdot \frac{\partial g_i}{\partial V_{ij}}$$

اجزای رابطه:

$$\frac{\partial J}{\partial \hat{y}_k} = -(y_k - \hat{y}_k) \quad ۰.۱$$

$$\frac{\partial \hat{y}_k}{\partial h_i} = W_{ki} \quad ۰.۲$$

$$\frac{\partial h_i}{\partial g_i} = f'(g_i) \quad ۰.۳ \quad (\text{مشتق تابع فعالیت ReLU})$$

$$\frac{\partial g_i}{\partial V_{ij}} = x_j \quad ۰.۴$$

جایگذاری در رابطه اصلی:

$$\frac{\partial J}{\partial V_{ij}} = \left(\sum_{k=1}^2 -(y_k - \hat{y}_k) W_{ki} \right) f'(g_i) x_j$$

یا به صورت ساده‌تر با فاکتورگیری از منفی:

$$\frac{\partial J}{\partial V_{ij}} = - \left(\sum_{k=1}^2 (y_k - \hat{y}_k) W_{ki} \right) f'(g_i) x_j$$

و- روابط بازگشتی به روزرسانی وزن‌ها

با فرض نرخ آموزش η ، قانون به روزرسانی گرادیان نزولی به صورت $\theta_{new} = \theta_{old} - \eta \frac{\partial J}{\partial \theta}$ است. برای وزن‌های W_{ij} :

$$W_{ij}^{(new)} = W_{ij}^{(old)} - \eta (-(y_i - \hat{y}_i)h_j)$$

$$W_{ij} \leftarrow W_{ij} + \eta (y_i - \hat{y}_i)h_j$$

برای وزن‌های V_{ij} : با استفاده از گرادیان محاسبه شده در بخش (ه):

$$V_{ij}^{(new)} = V_{ij}^{(old)} - \eta \left(- \left[\sum_{k=1}^2 (y_k - \hat{y}_k) W_{ki} \right] f'(g_i) x_j \right)$$

$$V_{ij} \leftarrow V_{ij} + \eta \left(\sum_{k=1}^2 (y_k - \hat{y}_k) W_{ki} \right) f'(g_i) x_j$$